

Hoe belangrijk is een benaming?

Jacques Theeuwes

COLUMN



Ter gelegenheid van zijn oratie heeft collega Kocks een interessant boekje samengesteld over de chaos in de benaming van het vakgebied Administratieve Organisatie. Hij laat daarin zijn vakgenoten hun uiteenlopende visies geven op dit

vakgebied. Kocks wil orde scheppen in deze chaos en gebruikt daar 84 pagina's tekst voor.

Is dit gerechtvaardigd in relatie tot het belang van dit onderwerp in deze tijd van Informatie en Communicatie Technologie? De organisatie van een virtuele administratie via een internationaal netwerk van computers waar vele 'administrateurs' gelijktijdig mutaties invoeren lijkt immers in het geheel niet meer op de administraties ten tijde van de oorspronkelijke ontwikkeling van het vakgebied onder de naam 'inrichtingsleer'.

Toch worden alle accountants (en de meeste controllers) in Nederland tijdens hun opleiding gekneed in dit traditionele vak, dat bij de verschillende universitaire instellingen verschillende benamingen kent:

UvA en VU: Bestuurlijke Informatieverzorging en Administratieve Organisatie;

RUG: Bestuurlijke Informatieverzorging;

KUB en UM: Administratieve Organisatie;

EUR: Organisatie van de Informatieverzorging.

Uit de inventarisatie van Kocks blijkt dat niet alleen de namen verschillend zijn, maar ook de wijze waarop het vakgebied door de docenten wordt geïnterpreteerd.

Ook in de 'De Accountant', het vakblad van de registeraccountants, worden met grote regelmaat verschillende visies op de inhoud van het vakgebied uiteengezet. Zo geeft Vaassen (UvA) aan dat de primaire betekenis van het vak BIV/AO gelegen is in 'het aandragen van een instrumentarium ter beheersing van organisaties'. Daarvoor is het noodzakelijk om de 'interne controle' te verbreden tot 'internal control' conform de inhoud van het COSO-rapport (1992). Het opleidingsprogramma BIV/AO omvat daarom onderwerpen uit de vakgebieden:

management accounting;

management control;

informatie management.

Deze verbreding van BIV/AO vraagt van de docenten expertise op het gebied van organisatiekunde en informatiekunde om de relevante elementen te kunnen selecteren en integreren met de traditionele AO-kennis. Met de door Vaassen beoogde bijscholingscursus voor de huidige AO-docenten zal deze expertise naar mijn mening niet bijgebracht kunnen worden. Daarvoor is een grondiger scholing nodig.

De werkwijze bij de EUR lijkt meer perspectief te bieden.

Kocks is van mening dat het vakgebied AO zoals het thans invulling krijgt een beperkte reikwijdte heeft, maar signaleert dat de drang naar verbreding ertoe heeft geleid dat het vakgebied de eigen identiteit dreigt te verliezen. Hij pleit ervoor om terug te gaan naar de

Prof. Dr. J.A.M. Theeuwes RA is hoogleraar Bedrijfseconomie bij de Faculteit Technologie Management van de Technische Universiteit Eindhoven.

oorsprong van het vakgebied: integrale sturing en beheersing van organisaties conform de opvatting van Starreveld anno 1962. De kern van sturing en beheersing van organisaties is volgens Kocks: uitgaande van beleid, inhoud geven aan de realisatie (doen functioneren) en de beheersing daarvan door evaluatie (o.a. door verantwoording afleggen) en door bijstelling van realisatie of plan.

Om deze sturing en beheersing te laten functioneren is een mix van verschillende maatregelen en middelen nodig; het 'internal control' systeem van een organisatie. Informatie gebaseerd op gegevens die eerder zijn verzameld en vastgelegd speelt daarbij een onmisbare rol.

Volgens Kocks heeft AO in de praktijk zich hoofdzakelijk geconcentreerd op de kwaliteit van de informatie, waardoor er een inhoudelijk verschil is ontstaan tussen de begrippen 'interne controle' en het ruimere begrip 'internal control'. Het Limperg Instituut heeft onlangs een complete studie gepubliceerd over de verschillen tussen beide begrippen. Zelfs Joëls mengde zich in de discussie over dit rapport van het Limperg Instituut.

Om de spraakverwarring nog groter te maken wordt in dit maandblad het vakgebied administratieve organisatie geplaatst onder de kop Bestuurlijke Informatiekunde.

Omdat ik mij in het verleden verdiept heb in de informatiekunde en ik toch al in de kernredactie zitting had, mocht ik de coördinatie van de subredactie Bestuurlijke Informatiekunde tijdelijk overnemen van collega Van Zutphen. Ik moet u bekennen dat ook ik geen helder beeld had van het werkgebied voor deze subredactie.

De grondige historische analyse van Kocks (lid van de subredactie) heeft mij inzicht gegeven in de samenhang die er bestaat tussen 'management control', BIV/AO en Bestuurlijke Informatiekunde.

Het vak Management Control richt zich op de inrichting van een sturings- en beheersingssysteem voor een organisatie. AO richt zich op de inrichting van een internal control systeem ten behoeve van sturing en beheersing van een organisatie.

Door het toenemend gebruik van informatietechnologie bij de gegevensvastlegging en verstrekking ten behoeve van 'internal control' is het vakgebied (Bestuurlijke) Informatiekunde relevanter geworden voor de sturing en beheersing van organisatie met behulp van informatie. Dit vakgebied richt zich op de ontwikkeling en het beheer van informatiesystemen.

Dit verkregen inzicht roept bij mij wel de vraag op of de benaming van de subredactie de lading wel dekt. Ik zal deze vraag aan de leden van de subredactie voorleggen.

LITERATUUR

- COSO, (1992), *Internal control – integrated framework*, COSO Report.
- Joëls E.J., *Beheersing en betrouwbaarheid*. In: *De Accountant*, juni 1998.
- Kocks H.C., (1997), *Uit de chAOs schiep de Erasmus*, EUR.
- Limperg Instituut, *Interne controle en informatiecontrole*, Kluwer Bedrijfsinformatie, Amsterdam 1997.
- Vaassen E.H.J., *Het vernieuwde BIV/AO programma aan de UvA*, *De Accountant*, april 1998.